

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 42 (461)

Fredagen den 16 oktober 1896.

9:de årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5.—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5.—	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Plattsökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3.—	Prenumeration sker å alla post-	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3.—	anstalter i riket.			Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.

Melanie Warberg.

Efter mångårig kamp för kvinnan har det nu kommit så långt, att de flesta banor stå för henne öppna. Det område, där väl nu, näst lärarinnekallet, kvinnor mest användas, är affärsområdet. Det är dock ej mera än ett trettiotal år sedan de första kvinnliga kontoristerna erhöles plats, och i Göteborg var den kvinna, hvars bild i dag återgifves, en bland de första, som där togo kontorsplats och banade vägen. Göteborgs Folkbank firar nämligen i dessa dagar sitt tjugufemårsjubileum, och under hela dess verksamhet har fröken Warberg innehaft plats i denna inrättning.

Louise Melanie Warberg, dotter till kamrer Casten Warberg och hans maka, född Levin, föddes i Göteborg den 1 september 1841. Hon var den äldsta af fem systrar. Genomgick Kjellbergsskolan och utgick från denna med utmärkta betyg. Af naturen utrustad med ett godt hufvud och en liflig arbetslust, ville hon ej gå overksam, utan ägnade sig genast efter sin konfirmation åt att gifva privatlektioner i språk och vanliga skolämnen; äfven biträdde hon med redaktionsarbete vid tidningen »Arbetaren», som då utgafs.

Den 20 oktober 1871 stiftades Göteborgs Folkbank, och genom bemedling af sin sväger, redaktör Axel Krook, som var en af dess stiftare, erhöles hon bokhållareplats där, hvilken hon redbart och ordentligt skötte i flere år, till dess den 15 juli 1879 kassörsbefattningen i samma bank blef ledig och hon då erhöles densamma.

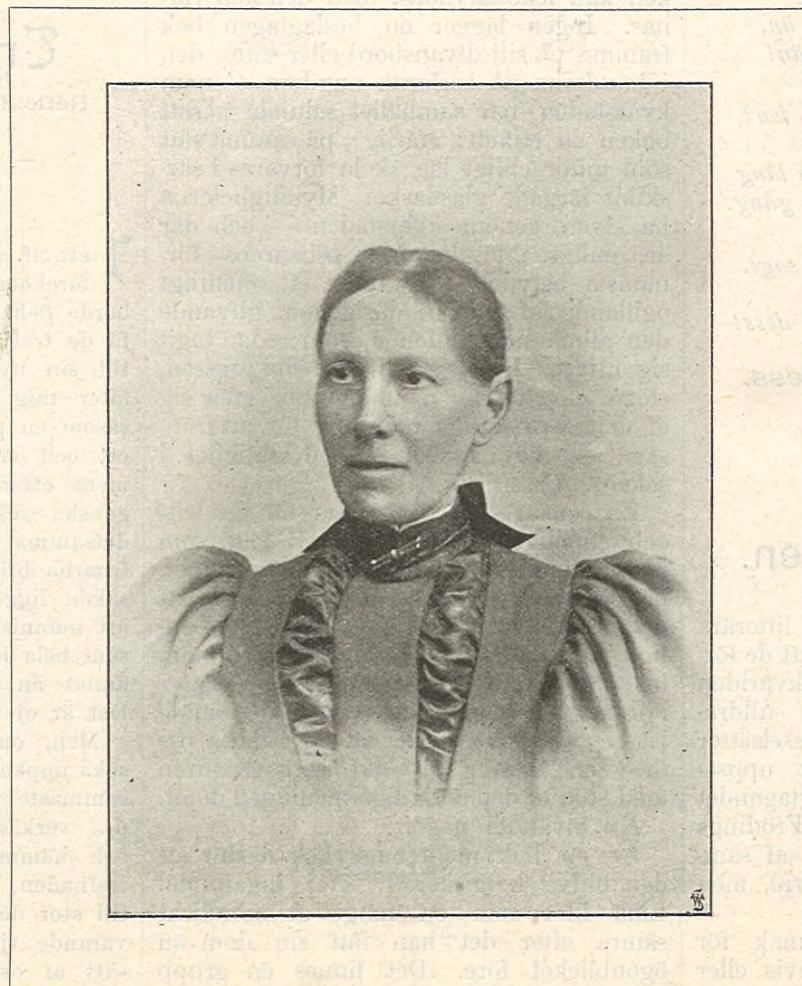
Under sjutton år har hon nu skött denna maktpåliggande plats med utmärkt redbarhet och ordentlighet, punktlighet och noggrannhet, och är hon af både förmän och kamrater, liksom af alla, som kommit i beröring med henne, mycket afhållen för sin kärnfulla och goda karaktär samt sitt tillmötesgående sätt.

Då Kvinnoföreningen i Göteborg bildades, blef fröken Warberg en af dess första medlemmar inom föreningen stiftades sedan en sjukhjälpskassa, hvarvid hon inlade mycken förtjänst. Hon var också i flere år revisor i denna, hvilket förtroendeuppdrag hon senare afsade sig på grund däraf, att det tog för mycket af hennes tid i anspråk.

Fröken Warberg kan med tillfredsställelse och glädje se tillbaka på de tjugufem år af sitt lif, hvilka hon tillbragt som bokhållare och kassör vid Göteborgs Folkbank. Varmt intresserad af sitt arbete och af bankens framgång är det med lif och lust hon sköter och alltid skött detsamma.

Som privatperson är hon mycket afhållen af sina många vänner och bekanta, ty hon äger den hjärtats godhet, som vinner och kommer alla att varmt fästa sig vid henne.

Med det lifliga och vakna intresse för sitt arbete, som fröken Warberg alltjämt ådagalagt, kan man helt visst hoppas att hon under ännu många år må med oförminskad kraft verka på det arbetsfält, hon för sig utvalt, och på hvilket hon nu i ett kvarts sekel så hedrande fyllt sin plats.

Var ej för stor; ett korn af kärlek blanda,
I hvarje handling, om ock än så sträng.

Bulthaupt.

Tack!

Du kära, kära, tack för en tid,
som var så lycklig och solskensblid!
Tack för den sommar, som flyktat har!
Tack för de härliga ljusa dar!

Till sommarens tid jag tillbaka går —
så tydligt allt för mitt inre står —
jag ser en strålande junidag.
Längs stranden vandra blott du och jag.

På hvita stenar vi slå oss ned —
du minns, så var ju vår sommarsed.
Vi sitta tysta och höra på,
hur böljor sakta mot stranden slå.

Se'n uti kvällen, så blid och varm,
jag vandrar långsamt invid din arm.
Till furuskogen nu färden går,
där uti skymningen trasten slår.

Och minns du, huru på tennisplan
vi kunde tillbringa hela da'n. —
Jag kan så tydligt dig för mig se
och ännu höra ditt glada »play!»

Se'n uti trädgår'n i vår berså
du läste högt och jag hörde på. —
Jag ensam boken nu slutat har,
men utan dig den ej rolig var.

Och minns du båtfärden sista da'n?
Vi rodde långt ut på böljans ban.
Du sjöng »Agnete», jag hör den än,
tack för den sången, min hjärtevän!

Så gick vår sommar, den var så kort,
september kom och du reste bort.
Snart blir det vinter — den är så lång —
men ack, jag vet det blir vår en gång.

Då skall du komma, det har du sagt.
Det löftet jag uppå minnet lagt.
Du kom med våren — farväl till dess!
Tack för i sommar, din egen

Bess.

Några ord i frågan för dagen.

Är det en ironi öfver våra litterära förhållanden i allmänhet, att de förnämsta »händelserna» inom bokvärlden här i landet utgöras af sådana tilldragelser som den, hvilken nu sysselsätter allas sinnen? Man minnes det uppseende, som väcktes genom beslagtagandet af Strindbergs »Giftras». Att Frödings »Stänk och flikar» nu drabbats af samma öde tyckes väcka mindre strid, men icke mindre uppmärksamhet.

Man må betrakta denna smak för »skandal» som ett fattigdomsbevis eller

icke, säkert är att den moraliska sidan af saken har en betydelse, som icke får förbises — minst af kvinnorna.

Först och främst uppställer sig den frågan: hvad innebär kvarstadsbeläggandet? Och: ha vi moralisk förpliktelse att afstå från läsningen af en bok, som blifvit sekvestrerad?

Vår litterära censur är icke af det ryska slaget. Den undersöker och dömer icke böckerna, innan de utsläppts i marknaden. Först efteråt, sedan opinionen vänt sig mot en litterär produkt och utpekats den som osedlig eller brottslig, plägar censuren här ingripa. Men ingarna må vara delade om nyttan af en så beskaffad censur. Att den ryska är mer rationel skall icke bestridas, så framåt censuren endast afser att skydda publiken för skadlig lektyr. Så som den litterära censuren utvecklats och tillämpas här i landet, kan den emellertid icke hafva detta till enda eller ens till första ögonmärke. Ty det är uppenbart (och bestyrkes af erfarenheten), att en bok, som sekvestreras, sedan kanske halva, eller mer än halva, upplagan blifvit såld, blir mera läst, än om hela världens uppmärksamhet icke riktats mot densamma. Nyfikenheten spelar ju en så stor roll, och man vill ju känna det som hela världen talar om. Det blir vanligen en allmän feber att läsa boken, och de tillgängliga exemplaren vandra ur hand i hand.

Vi få således söka kvarstadens betydelse och mening i något annat. Publiken kan icke skyddas, men den kan varnas. Ingen lägger en beslagtagen bok framme på sitt divansbord eller sätter den i händerna på oerfaren ungdom. Genom kvarstaden har samhället sålunda påsatt boken en etikett: »farlig», på samma sätt som gifter enligt lag skola förvaras i särskildt färgade glasflaskor. Myndigheterna ha äfven genom kvarstaden — och där är, enligt min mening, censuren förnämsta betydelse — uttalat ett offentligt ogillande af boken, därigenom gifvande den allmänna opinionen, som redan tagit sig uttryck i sällskapslifvet och i pressen, större eftertryck. Samhället begagnar sig af denna offentliga handling för att frånsäga sig allt ansvar, all delaktighet i saken.

En censur som vår passar för ett fritt och intelligent folk. Men ett folk, som man tillmäter så stor andlig mogenhet, bör också äga så mycken lojalitet, att det icke läser i hemlighet, hvad som enligt lag icke får tillhandahållas allmänheten. Det är denna lojalitet jag sätter i främsta rummet, det är den bjudande lag, som befäller oss att ej befatta oss med en litterär produkt, som censuren med stöd af den offentliga meningen dömt.

Nu invänder någon:

Är en bok mera omoralisk, därför att den blifvit konfiskerad? Nej, ingalunda. Lika litet som en fånge är moraliskt sämre efter det han fått sin dom än ögonblicket före. Det finnes en grupp

af människor, som läsa en sådan bok före kvarstaden med god smak, utan att blinka, men som, så fort boken blifvit offentligen brännmärkt, skynda att lägga i dagen hela sin afsky för densamma. Dessa människor höra till det slags slafvar under den konventionella moralen, hvilkas omdömen ha någon bismak af fariséens: »Jag tackar dig Gud, att jag icke är såsom denne publikanten!»

Invändningen saknar icke sitt berättigande. Det torde också kunna sägas, att mycket af det, som icke konfiskeras, är lika skadligt som de dikter, hvilka nu fastspikats vid skampålen. Moralerna är ju en subjektiv sak: det som är olämpligt för en, är det icke för en annan. Skall jag underkasta mitt eget omdöme en allmän opinions konventionellt banala moralbegrepp eller en ämbetsmans godtycke?

Min vän, svarar jag, edra skäl kunde vara riktiga, om det gällde att befrämja något godt eller göra front mot en orättvisa. Har ni anledning att befara, att en viktig sanning blifvit undertryckt eller en orättvisa blifvit begången mot författaren genom bokens konfiskering, läs den då, förbudet till trots, och låna ut boken till edra vänner och bekanta, men gäll det blott att skaffa er ett nöje, må vara af estetisk art, eller tillfredsställa er nyfikenhet, visa då, att ni kan offra något för god lojalitet och som god medborgarinna!

Hj. Cassel.

Trotjänarinnor.

Reflexioner i tjänstflyttningstiden

af Bell.

I.

I ett af »Iduns» nummer under senvåren förekom bland frågorna en: huru man borde behandla sina jungfrur för att i dem få de trotjänarinnor, våra mormödrar hade till sin nytta och hugnad. Innan jag inlåter mig på ämnet, vill jag förutskicka såsom en privatanmärkning, att sådana, på ett och annat enstaka undantag när, numera efter all sannolikhet komma att bli ganska sällsynta. Därmed är dock ej sagdt detsamma, som att rasen är utdöd, eller att fruarna brista i hvad dem tillkommer. Orsaken ligger helt enkelt i sakförhållandet, att människorna förändrats på samma gång som hela lefnadssättet är vordet något helt annat än i våra mor- och farmödrars tid. Det är ej mera såsom då patriarkaliskt.

Men, om vi än ha att i förhållandena söka uppkomsten af ett af våra dagars brydsammaste problem, som därtill mer än andra verkar förvirring och oro i hemmen och hämmande inverkar på den husliga trefnaden, få vi ej alldeles förbise, att vi till stor del själfva ha att svara för den nuvarande tjänaregenerationens uppfattningssätt af oss och dessa förhållanden. Och

som vi hjälpt till att frambringa resultatet, äro vi ock skyldiga att därmed hålla till godo. Problemets innebörd är af största vikt för det praktiska lifvet, för den rike lika väl som för den som har mindre, ehuru väl djupare ingripande för den senare.

Vi stå ständigt öga mot öga med det faktum, att den gamla sortens tjänstefolk är borta och snart blott tillhör gångna tiders minnen. Huruvida vi i dess ställe fått något jämnogd, tål att öfverväga.

Dock, matmodren lika väl som tjänsteflickan är en produkt af sin tid, den ena som den andra är smittad af tidsandan. En dylik produkt är likaledes det dagliga lifvet. Det ställer kraf på matmödrarna och uppfordrar dem att ej allenast taga tiden i akt, utan ock att följa med tidsströmningarna. Och i det de göra det, lämnas den ena efter den andra af »den goda, gamla tidens» vanor och uppfattningar — ja, väl dess fördomar äfven. Såväl fruarna själfva som män och barn göra det, men de hålla fast krafvet på trefnad, ordning och reda inom hemmet och åstunda, att dettas skötsel skall gå i utstakade banor och helst i gamla, uppnötta hjulspår, följda redan i faders och mödrars föräldrahem, hvilka i sin ordning lupit i samma skenor som mors och mormors husliga vägar.

Oftast utan någon som helst skolbildning, fastän vanligtvis med någon läsfärdighet, kommo tjänsteflickorna vid rätt späd ålder till dessas hem och voro då, naturligt nog, fullständigt obildade för det arbete som väntade dem. Funnos i hemmen med dem jämnåriga barn, hände det, om de små tjänarinnorna voro vetgiriga, att de uppsnappade af deras lärdom så pass att de, med psalmboken som rättstafningslära, kunde nödtorftligen plita ihop ett bref. Matmodren blef i den tiden ej sällan en fordrande och sträng lärmästarinna. Sådant hörde till tidens regime, och de ampra fruarna stodo i högt anseende för sin förmåga att fostra dugande och vettiga tjänare och uppsöktes fördenskull af föräldrar, som möjligen en gång själfva tjänat i och gift sig från huset, där de sedan sökte inträde i tjänst för sina döttrar, då dessa skulle »ut och tjäna». Den lilla tjänstflickan fick biträda husets tjänarinnor med diverse inom ett hem förefallande göromål, till dess att hon tycktes vuxen att på egen hand åtaga sig sysslor och sköta en tjänst. Då hon sålunda uppväxt inom huset, var ej att undra på, om tillgifvenhet och intresse för familjen skjutit upp tillsammans med henne själf. — Man borde kunna vänta sig samma resultat, om experimentet försöktes i vår tids hem, men troligt är det ej, att en dylik flicka, mer än husets egna döttrar, blir villig »att gå hemma».

Förr spans, väfdes och syddes allt i hemmen. Ingen gick omkring med färdiga, maskintillverkade klädespersedlar, såsom sker i våra dagar. Penningelönen var mycket ringa; däremot utgick lönen i så och så mycket ull och lin, så och så många alnar lärt och klädningstyg, ja, äfven vissa par skodon, d. v. s. mest hela lönen in natura, till dess att en tid med garnfabriker och fabriksväfnader gjorde detta löningssätt för obekvämt för alla. Men i och med det samma gick ock bort en god del af det gamla bandet, som knöt samman husbondfolk och tjänare. Hemslöjdsalstren stodo ej längre i kurs att gälla såsom tjänstelöner. Skomakaren upphörde att komma i

hemmen och där uppslå sin verkstad. Köpstadsgrannlåt blef, med penningelörens ökande, lättare åtkomlig, och som den alltid lockat, blef det nya lönesättet af tjänsteflickorna högt prisadt, genom hvilket de kunde nå det frestande kramet. Förut hade matmor varit den bestämmande: hon rutade och randade och satte väfven i gång, och med tyget, sådant hon ordnat det, fick man låta sig nöja. Matmodren hade den tiden, på visst sätt, flere åligganden än en nutida husmor. De periodiska stöktiderna medförde kanske äfven något mera arbete då än nu, men lifvet inom hus var lugnare än i våra jäktande, tågtidspassande dagar.

Med de lättare kommunikationerna har en rastlöshet fattat alla sinnen, ro och lugn hafva försvunnit ur världen, så i hemmen som hos individen. Särskildt vidkommande hemmen bör helt visst framhållas, att samma tid, som åvägabragt lättnad i samfärdsel och produktafsättning inom och utom land och rike, äfven kommit åstad vidtgående omstörtningar i hemmen därinom genom att ha emanciperat dess kvinnor. Under den gamla tiden med trotjänarinnor och »annan mången god ting» fingo, Gudi klagadt, de efter annan verksamhet trängande döttrarna i familjerna nöta ut sig med mer eller mindre nyttiga arbeten i hemmet, nöta bort sin längtan att få utföra något värf i lifvet med att förrätta sysslor eller utöfva tillsyn öfver sådana inom hemmet. Blicka vi omkring oss i hemmen nu i våra dagar, finna vi familjernas ogifta döttrar sysselsatta öfverallt annorstädes utom i hemmet; bo de därinom, ha de i alla fall arbete af något slag utom detsamma.

Problemet: huru handhafva tjänarne, här närmast de kvinnliga, jungfrurna, så att dessa bli nöjda och troget kvarstanna i tjänsten, framställer bjärtast sin svårloslighet, om man vänder blicken på de matmödrar, hvilka under lugnare förhållanden klokt och mönstergilt skött sina hushåll. Deras hushåll ha i allt utmärkt sig för ordning och punktlighet, och i många år i rad ha de haft samma tjänare, men under ändrade omständigheter, synnerligast på grund af tidspassandet och det allmänna skyndandet till allehanda slags arbeten, finna sig nu dessa matmödrar urständssatta att så leda och tillse tjänstflickorna, att deras arbete kan anses nöjaktigt och som följd däraf deras tjänstetid i familjen bli af någon varaktighet. Men äfven inom familjer, där ej »inackorderingar» eller vuxna barn göra detta tidspassande af nöden, är ej lätt att få jungfrurna att stanna år efter år. Man må villigt medge att sysslorna, i och för sig, äro desamma inom alla hem landet öfver — deras utförande enligt en eller annan metod blir beroende af matmödrars eller provinsers olika plägseder — samt att det således ej är så mycket att säga om, att tjänstflickorna genom att flytta söka den omväxling deras kall tillåter. Det faktum står likväl kvar, att detta begär efter omväxling ej alls motverkas — eller händer det, är det mycket sällan — af ett vänligt bemötande eller af förhållandet att husbondens hem varit tjänaren ett *godt* hem. Tjänarinnor, som veta sig uppskattade och hvilkas tjänster husbondfolket visat sig värdera, så högt deras tillgångar det förmå, lämna likväl efter några års tid dessa goda platser »för att försöka sin lycka på annat håll».

Kvinnokongressen i Berlin.

Bref från Iduns korrespondent.

(Forts. o. slut.)

Den första talarinnan, som af ordföranden anmäldes, var fru Stritt från Dresden, hvilken hade att afgifva en berättelse om kvinnofrågans ställning inom Tyskland. Hon är en talare af första rang, likaså behaglig som kraftig och klar, och understöddes vid hvarje framträdande af publikens synbara belåtenhet. Utgångspunkten och målet för den moderna kvinnorörelsen äro, ytttrade talarinnan, lika bland alla folk, och de vägar, på hvilka rörelsen slår in, skilja sig blott med ringa omväxling från hvarandra, emedan den mänskliga naturen och de eviga lagarne för dess utveckling öfverallt äro desamma. Inom alla kulturstater visar sig samma förvandlingsprocess, stundom snabbare, stundom långsammare. I intet annat land var kvinnofrågan teoretiskt så grundligt undersökt i alla riktningar som i Tyskland, och i intet annat land stod den praktiska utvecklingen däraf så tillbaka. Ingenstädes träffade man en sådan obekantskap angående dess betydelse och dess mål som i talarinnans fädernesland. Den öfvervägande teoretiskt doktrinära behandlingen af ämnet hade gifvit föga klarhet, fastmer hade den bidragit att förvirra begreppen, hämma rörelsens sunda utveckling och försvåra arbetet för dem, som gingo i spetsen. — Efter denna inledning öfvergick talarinnan till skildringen af de olika kvinnoföreningarna inom landet, deras mål och arbete. Anförde klagomål öfver det på senare tiden för kvinnor försvårade tillträdet till universiteten. Påpekade äfven hur orättvist staten fördelar skolmedlen, i det att 93³/₄ proc. af dessa användas för den manliga ungdomen, under det att blott 2¹/₄ pct kommer den kvinnliga till godo. Äfven den orättvisa, som ligger uti att betala det kvinnliga arbetet lägre, omnämndes. Hon vidrörde äfven sedlighetsfrågan, stämplande det närvarande tillståndet på detta område som en skamfläck för vår kultur. Blott långsamt hade denna fråga trängt den tyska kvinnan in på lifvet, emedan man dragit sig för att tala därom. Förtjänsten att hafva bragt denna fråga fram i ljuset och satt den under debatt tillkommer fru Bieber-Boehm, som gjort propaganda emot den hycklande dubbelmoralen och ifrigt arbetat för en sedlig och hygienisk uppfostran åt vår ungdom.

Under högljudt och ihållande bifall avslutade talarinnan sitt föredrag.

Fröken med. d:r Melik Baglarjantz från Tiflis talade därefter — »en röst från det sörjande Armenien». I hennes hemland existerade ännu ej någon egentlig kvinnofråga. Armeniskorna gifva sig tidigt, vanligen i det 13:e lefnadsåret, och detta hindrar en mera själfständig andlig utveckling. På sista tiden hade dock de bildade armeniska männen vid valet af maka alltmer och mer börjat se sig om efter en bildad följeslagerska genom lifvet och detta, hoppades talarinnan, skulle gifva upphovet till, att de unga kvinnorna själfva mer beflitade sig om en högre bildning. Hon anförde sig själf som ett bevis på det förtroende en framåtsträfvande kvinna röner i hennes hemland, i det hon som läkare räknade lika många patienter som hennes manliga kolleger. — Berättelsen från Ryssland, framförd af m:me v. Tschabanow, öfverläkare vid ett hospital i Petersburg, erbjöd mycket af intresse och visade att en stark kvinnorörelse där pågår. M:me T. var president inom Rysslands stora nationala kvinnoförening, hvilken grundlades för några få år sedan och nu räknar öfver tusen medlemmar, äger ett stort bibliotek och ett eget hem, i hvilket föredrag och sällskapliga sammankomster hållas. Filialer af denna förening äro under bildning i andra ryska städer. Hon redogjorde i korthet för de åtgärder af regeringen, som i Ryssland bidragit att grundlägga kvinnans själfständighet, nämligen inrättande af akademiska kurser, tillåtelse att bekläda statens ämbeten o. s. v.

Kvinnornas ställning inom Amerika och England är Iduns läsare alltför väl bekant, för att vi skulle behöfva upprepa hvad deras ombud sade. Engelskorna uttalade som sitt vissa hopp, att rösträttsfrågan inom deras land snart skulle gå igenom, då mer än halva antalet parlamentsledamöter är för den och en liffig agitation drifves därför. Hvad Amerika angår, äro politisk rösträtt och äfven valbarhet införda i flere af dess stater. Kvinnorna kunna där äfven väljas

till *alla* ämbeten. I Kansas finnes en kvinnlig borgmästare och flere domare. Mrs Belva Lockwood var den, som på kongressen framförde hälsningar från 1,750 amerikanska kvinnoföreningar och förtäljde deras historia. Hon hade själf för fyra år sedan varit uppställd som kandidat vid presidentvalet och samlat omkring sig 600,000 röster. Till yrket är hon jur. dr. och praktiserande advokat. När man hemma i lugna hvardagsförhållanden sitter och läser om en sådan kvinna, är det som att läsa om den flygande draken eller ett af sagans fabeldjur. Här stod hon och såg ut som en af oss — helt vanlig till sitt yttre. Det var som en dröm.

Den unga sköna dotteressa Maria Montessori från Rom var kongressens älsklingsbarn från första stund, då hon visade sig på estraden, motagen med en åska af applåder, till sista minuten af den festliga banketten, där rosor på håret och rosor vid bröstet förhöjde hennes strålande skönhet. Många förstodo nog icke hennes språk, men njöto lifakfullt af dess ljufva klang, och jag tror verkligen, att de tänkte som gumman, hvilken hörde vår framstående professor R. predika, och då någon sade till henne: »inte förstår du det där», svarade: »ja, men jag har andakten, jag.»

Denna andakt förbyttes i ett sorl af medlidande, då fröken Ey Porto skildrade kvinnorna i Spanien och Portugal. Där borta kunde ej blifva tal om någon kvinnoförörelse. De portugisiska kvinnornas håglöshet är enastående, och deras bokliga bildning lika med noll. Många unga rika damer, som taga sina kläder från Paris, veta ej hvar Paris ligger. Talarinnan hade en gång på frågan, när Kristus föddes, erhållit det svaret: »I början af detta århundrade,» och på frågan: »Hvar föddes han?» — »Vid Lissabon.» Icke desto mindre gör sig längtan efter bildning märkbar hos en och annan, och det finnes portugisiskor, hvilka åtnjutit god skolbildning och bekläda offentliga ämbeten. Men den allmänna meningen klafvinder kvinnan i Portugal. Fåfånga och slöseri äro vanliga ibland portugisiskorna. Sparkassor finnas ej. Äktenskapskillnad tillåtes ej. Folkets kvinnor äga på det hela större frihet än inom de högre klasserna.

Ännu en talarinna, baronessan Gripenberg från Finland, väckte mycken uppmärksamhet. Hon sade den finska kvinnoföreningens mål vara det: att arbeta för likställighet mellan män och kvinnor i allt, hvad till deras sanna mänskliga väsen hör.

De sista sex kongressdagarna ägnades åt behandlingen af specialfrågor, bland hvilka den om sedligheten intog ett stort rum. Vid det sammanträde, då kongressen sysselsatte sig med frågor rörande kvinnan i handel, industri och yrken, inträffade ett störande intermezzo. Talarstolen bestogs nämligen af fru Braun-Gizycki, som med mycken skärpa uttalade sig mot kongressens arbete och sade, att dess frukter kommo endast den borgerliga kvinnan till godo, hvarför socialdemokraterna ock afslagit en inbjudan att vara med. För dem och för proletärererna var kvinnofrågan endast en del af den sociala frågan. De kämpade för brög, under det kongressens kvinnor kämpade för doktorshattar. Här afbröts talarinnan af hvisslingar och energiska protester, men tog åter till ordet för att å proletärkvinnornas vägnar inbjuda de närvarande till ett stort folkmöte, hvilket med anledning af kongressen skulle hållas i Berlin. Där skulle man få se, att det fanns ett elände större än bland borgerskapets döttrar, och hur män och kvinnor där gemensamt kämpade för allas befriande ur ekonomiskt och moraliskt slaveri. Folkmötet kom sedan till stånd, men vid vår ankomst till lokalen var densamma så öfverfylld, att vi icke vågade kvarstanna. Där hade gått ganska stormigt till, och intet af de båda partierna kände sig öfvertygad af det andras argumenter.

Kongressen afslutades den 26 sept. med en festlig bankett i utställningens stora huvudrestaurang. »Hafva vi arbetat, skola vi nu också roa oss,» sade fru Morgenstern dagen förut, och detta slog in. Alla deltagarne voro vid ett strålande humör, maten och vinerna ypperliga, vädret vackert och dagen glad. Herrarne, som nu åter kunde göra sig gällande, höllo flitigt tal och prisade kongressen och damerna på både vers och prosa. Pastor Seydel höjde sitt glas för »de tre stjärnorna», kejsarinnan Augusta Viktoria, kejsarinnan Friedrich och storhertiginnan af Baden, kejsarhymnen speltes och alla reste sig upp. En skål för pressen, föreslagen af fru Morgenstern, dracks äfven. För kongressens ledarinnor och däribland främst fru Morgenstern

talade generalkonsul Schlesinger. En festdikt af fru Arendt-Morgenstern utdelades. Den skulle vara ett minnesblad från den internationela kongressen i Berlin, sept. 1896. Den unga kvinnan på titelbladet, hvilken håller en fackla, står ibland törnen — skall detta manne vara en anspelning? Ett ymnighetshorn håller hon i sin hand, och därur ramla tofflor, kokbok, barnskor och slevvar. På hennes hjärta siktar gud Amor. En skämtsam och något hämdlysten okänd herre hade äfven skrivit en »Styrmansvisa» tillägnad damerna på skeppet »Frauenkongress». med önskan att de snart måtte få landa i fridens hamn. Den var mycket kvick och rolig med åtföljande teckningar och väckte stor munterhet.

Kongressens allra sista akt utspelades på teatern söndags middag d. 27 sept. *Kvinnokamp* hette stycket, som där gick öfver tiljan, och som i samlade drag visade alla de svårigheter en ung kvinna har att kämpa med, då hon under fattigdomen vill bevara sin dygd och grundlägga sin själfständighet. Salongen var mycket upprörd, damerna gråto och en bars ut afsvimnad.

Dagen därpå spriddes de flesta af mötets medlemmar åt olika håll och ett välbehöfligt lugn inträdde. Man har tillfälle att samla minnen af angenämaste art och ordna de intryck, som det afslutade mötet lämnat. Man frågar sig själf, som läraren brukar göra med gossen i skolan: hvad lärdom hämtar du häraf?

Framtiden kommer att gifva ett för många kanske oväntadt svar på den frågan.

Augusta Gulbrand.

Missuppfattningar.

Skiss af Erny.

De båda herrarne sågo hvar på sitt vis uppbragta ut, den unge herr Eggert, kontoristen, blossande i eld och lågor, hans chef, den gamle direktör Tellerman, fastfrusen i kallblodig sarkasm.

»Vid era år tog man mot en tillrättavinning och teg,» sade direktören.

»Det gör man nu också, om det finns någon rättvisa i den!» högg herr Eggert in med hetta, nu frågade han inte efter, hur orden föllo sig, då han i alla fall pratat hufvudet af sig.

»Herrn kanske bör betänka, att herrn är extra kontorsskrifvare...!»

»Ja, det vet jag, gunås, det är därför jag nödgats ta emot extra arbete hemma, som råkade försena mig några timmar, gud-bevars! Hundra i månaden i fem års tid, och därunder försummat tre hela timmar, tänk!»

»Hundra räckte godt på min tid, men man rakade inte åstad och gifte sig vid tjugufyra års ålder...»

»Det är just min hustru, jag har att tacka för att det går ihop, som det går, annars hade det inte gått alls!»

»Såå, då borde herrn vara muhamedan och ha...»

»Herr direktör, inte ett ord till!» Den unge mannens nästan kvinnligt vackra ansikte flammade af förbittring och han liksom tvang sig tillbaka från ett språng mot den gamle mannen.

»Det är dyrt att vara gift i våra da'r,» fortsatte herr Tellerman med orubblig köld, under det han drog i sina isgrå polisonger, »fruarna tycka om lyx...»

»Lyx — ja, nog är det lyx hos mig!» Herr Eggert skrottade bittert. »I ett års tid har min Karin drömt om blomligt öfverdrag på den gamla soffan — men tror någon man haft råd... det är vår lyx...!» Han vände hastigt bort hufvudet, men hade han ej gjort det, skulle han kanske sett en glimt af munterhet i direktörens blick.

»Jaha,» återtog herr Tellerman kärft,

»nu kan herrn gå, och kom ihåg, att ges det en skrapa, så är det af mig åt mina underordnade — och inte tvärtom, min gunstige herre!»

Herr Eggert uppfattade blott det barska i orden, gick ut och satte sig vid sin pulpet samt ansåg på goda skäl, att allt nu var slut mellan honom och affären. I morgon var det den 31, i öfvermorgon den 1, då skulle han kvittera ut sin aföning — och så adjö!

* * *

Unga fru Eggert blef icke litet förvånad, då en reslig herre med grå polisonger utan vidare steg in i hennes lilla sal, där hon som bäst vid runda bordet förtärde en kopp kaffe.

»Genera er icke, min lilla fru,» sade den gamle herrn och slog sig själf ogeneradt ned i en stol, med hakan och de korslagda händerna mot käppens guldknopp. Den stora, höga hatten med de lustiga raka brättena ställde han rätt under sig på mattan, precis midt emellan de väldiga »fysiologiska» båtar, som bekläddes hans fötter — det var en härlig syn alltihop! Fru Eggert kämpade mellan sin skratlystnad och sin häpnad. Den gamle gentlemannen märkte det och gnäggade ett invärtes skratt mot händerna och käppknoppen.

»Med hvem har jag äran...?» förmädde slutligen fru Eggert få fram.

Den gamle tycktes icke alls uppfatta frågan.

»Här är ju riktigt trefligt,» anmärkte han, under det de pigga grå ögonen foro öfver rummets inre, »och se där är bestämdt soffan, som skulle ha ett blomligt öfverdrag...!»

»Nå, du milde!» Fru Eggert slog ihop händerna. »Hur vet min herre...?»

»Hå, jag vet en hel hop till,» blinkade gubben listigt, »och nu kanske jag kan få vara med om en kopp kaffe?»

»Så gärna herr... herr... men...»

»Herr-herr» röjde ej ett spår af tillmötesgående uppmärksamhet gent emot hela den värld af under och nyfikenhet, som låg i fru Eggerts »men.»

»Ett utmärkt kaffe,» konstaterade han, »jag får tacka så mycket — men afsked får han i alla fall.»

»Afsked... hvilken han?» Färgen vek från fru Eggerts kinder.

»Hå, det kommer nog att visa sig — så där ja, tack och adjö, lilla fru Eggert, så ska' ett hem och en liten husmor se ut.»

Då den besynnerlige mannen efter en gammaldags, galant bugning gått, försökte fru Eggert att trösta sig med, att hon haft besök af någon, som inte varit alldeles »riktig». Hon hade visst läst eller hört talas om, att det fanns sådana där gamla fina herrar, som gingo omkring och va' en smula konstiga.

Denna uppfattning meddelade hon sin man, som en timme senare kom hem från kontoret. Men herr Eggert hade från första stunden sin egen alldeles bestämda uppfattning om den besökande herrns obestridliga »riktighet», och hans uppfattning klädde sig i allt annat än glada färger.

»Du har inte sett direktör Tellerman?» frågade han sin hustru.

»Nej,» svarade Karin.

»Men nu har du sett honom,» sade herr Eggert dystert, »det var en afgrundsande till gubbe att på köpet komma hit och kalla-håna!»

Följande dag infann sig herr Eggert i vanlig tid på sin post. Han sökte träffa direktören, men det gick ej för sig, det var direktionsammansättningsråd, där viktiga frågor skulle handläggas.

På eftermiddagen gick direktör Tellerman genom kontorslokalen, och herr Eggert hann så mycket som att hoppa ned från stolen, buga sig och mumla: »Herr direktör...!»

»Vi få talas vid sedan... det där skall ni komma att ångra, unge man,» sade direktören stråft och gick, hälsad af personalen som en Cæsar, vidare.

Det var dagen därpå, den första.

Med tungt sinne stod herr Eggert framför kassören för att lyfta sin sista månads aflöning.

»Var så god,» sade kassören och lade fram två sedlar.

»Det måste vara misstag,» invände herr Eggert och sköt tillbaka den ena sedeln, »det här är tvåhundra.»

»Ja, det är, som det ska' vara, det beslöts igår på direktörens förord på sammanträdet,» sade kassören och kikade genom glasögonen på sitt evigt vänliga, putslustiga vis.

»Men jag skall ju afskedas!» utbrast herr Eggert.

»Det har jag återigen inte hört något om,» kisade kassören, som om han funnit saken i fråga urkomisk.

»Herr direktören väntar herr Eggert,» anmälde en ordonnans.

Herr Eggert rafsade till sig sedlarna och stod i nästa ögonblick inför chefen.

»Jaså... herr Eggert, ja visst, ja... här ha vi det i protokollet: »Plikttrogen tjänsteman, utmärkt arbetsflit, gedigna kunskaper och oförvitligt uppförande...» hm... hm, jag skulle tro det duger... hör nu, herrn har en fru, som kokar ett kaffe, som också duger, hälsa och säg henne det!»

»Mitt afskedsbetyg?» stammade herr Eggert med blandade känslor.

»Jaha, fastän kaffekokningen icke ingår i det. Herr Eggerts afskedsbetyg efter fem-årig tjänst som *extra* — och inträdesbetyg för den *ordinarie* klassen med hundra kronors löneförhöjning pr månad, förra månaden medräknad, där är hela historien.»

»Men, herr direktör,» hviskade den unge mannen med rösten stockad af rörelse, »jag skulle ju få ångra...»

»Ja visst, min unge hedersvän,» afbröt herr Tellerman leende och räckte sin hand till ett hjärtligt välgångsslag, »hvad är det ni gör annat nu — det måtte man väl se på ert genomhederliga ansikte...!»

Mitt hem och jag.

En småstad — men en småstad med forntid, som är minnesrik, och en framtid, som anses lysande — ligger ett litet envåningshus i åldrig byggnadsstil utan minsta ansats till modernisering. Fönsterna äro höga, ovanligt smala, och rutorna äro många, små och runda. Ytterdörren af massiv ek är konstnärligt arbetad i beundransvärda mönster och utgör den enda lyx min farfars far nedlagt på denna boning, som han lät uppföra åt sig och sin brud, hvilken enligt traditionen var stadens vänaste och förmögnaste ungmö. Sedan ha deras ättlingar i flere led under samma

tak njutit lycka och sorg, och nu är det jag, ättlingen i fjärde led, som är ensam om att älska och vårda denna gamla boning, så tjusande och vördnadsbjudande genom alla minnen, som den gömmer, och händelser, som jag hört berättas, och som tyckas mig så lefvande, som om jag själf varit med om att upplefva dem.

Jag är tjugusex år, fri och trots min ensamhet lycklig. Om det kan kallas att vara ensam, när man är uppfödd i en småstad, där till och med hvarje gatpojksansikte är en bekant. Några intimare vänner har jag aldrig ägt, jag vet ej rätt af hvilken anledning, men som jag var enda barnet, ägnade sig mina föräldrar så mycket åt mig, att jag aldrig hade behof af lek-kamrater, och när jag blef litet äldre, hade jag mina böcker, min hund och min — fantasi, som hade riklig näring i denna minnenas och traditionernas hemvist.

Min mor dog, när jag var aderton år, och min far, när jag var tjugi. Det var ett par förfärliga slag, men ändå lefver jag nu och njuter i fulla drag af min ungdom och min lilla ärfda rikedom, som sätter mig i tillfälle att inrätta mitt lif så behagligt som en flicka någonsin kan drömma om. Jag har redan hunnit med att se en stor del af världen, och resor anser jag vara den ena njutningen i lifvet. Den andra njutningen är att äga ett hem, ett fäste, som jag kan kalla mitt eget.

Jag kan ej med ord beskrifva det välbehag, jag erfar, när jag efter en tids bortavaro träder öfver tröskeln till mitt hem; men det känns, som om en varm, berusande ström ilade genom kroppen ända ut i fingerspetsarne, och jag vill innesluta allt detta gamla välbekanta i en omfamning.

Min lilla salong, hvad du är varm och inbjudande, huru skönt min fot sjunker ned i dina mattor och hudar, och hvilket behag att få slå sig ned i den kolossala, minst sekelgamla länstolen, hvars rygg och armar likasom innesluta mig i en skön omfamning! Min blick far öfver hvarje litet småting, hvarje möbel, och hvar och en berättar sin historia, som jag hört så många gånger och tänkt på ännu mycket mer.

Men de läckra, förtjusande småbitarne på väggarna, de ha ännu ingen historia, och flygeln midt på golvet är modern, men på notstället stå nu några gamla, vemodiga sånger, som farfars mor sjungit till sitt klavér.

Farfars mor! Huru väl jag ser dig för mig — som en tafra i pastell — ungdomlig, smärt, lång, finbyggd och med sjuttonhundralets eleganta sirlighet i hvarje rörelse med fina, smala fingrar ackompanjerar du dig till en gammal, naiv visa, med underligt, nästan ofattligt omkväde...

Om vinterkvällarne, när elden flammor i cheminéen, då drömmer jag vaken om allt detta gamla, som blifvit en del af mitt lif.

Måne dessa gamla väggar skola se mig åldras i enslig frid, eller skall jag tro ett par bruna ögon med varma blickar, som blifvit mig kära...?

Viveka Lang.

Sen till, att *Idun* och *Iduns Modetidning* finnas hos alla edra bekanta!

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

XI.

Om organismens egna skyddskrafter mot infektion (smitta)

af

Doktor *E. S. Perman*.

Genom den bakteriologiska forskningen hafva vi redan fått lära, att de flesta sjukdomar, de s. k. infektionssjukdomarna, äro förorsakade af lefvande smittämnen, som på ett eller annat sätt inkommit i kroppen. Om dessa smittämnen, mikroorganismers, mikrobers eller, som de vanligast benämnas, bakteriers natur har den äfven gifvit oss kunskap.

För ingen af medicinens grenar har denna lärdom haft så stor betydelse som för kirurgien. Under den förtäntseptiska tiden, d. v. s. innan man lärt att genom särskilda åtgärder skydda operationssären för bakteriers inträngande i de samma, hörde de s. k. sårjukdomarna: blodförgiftning, varfeber, sårros etc., till regeln. Många patienter genomlefde dessa sjukdomar, men ett stort antal dukade under för dem, isynnerhet sådana, som hade en svag kroppskonstitution eller hvilkas krafter voro medtagna genom den föregående sjukdomen.

Och som erfarenheten visade, att vissa kroppsdelar, såsom bukhålan, hjärnan och ledgångarne, voro mera ömtåliga än andra, enär de få operativa ingrepp, som gjordes å dem, i regeln hade dödlig utgång, kunde under den förtäntseptiska tiden blodiga operationer å dessa kroppsdelar ej få någon vidare användning.

Annorlunda hafva sakerna gestaltat sig, sedan genom Listers förtjänstfulla arbete antiseptiken blifvit införd. Denna kom mera allmänt i bruk sedan 1870-talets början. Vägled af Pasteurs arbeten, har Lister kommit till den öfvertygelsen, att sårjukdomarna voro förorsakade af utifrån i såren inkommande lefvande smittämnen. Denna öfvertygelse var för honom anledning att söka medel att skydda såren för de faror, som hotade dem. Den antiseptiska sårbehandlingen eller antiseptiken blef resultatet af detta hans arbete.

De medel, Lister använde, voro först och främst den strängaste rengöring af den kroppsdel, å hvilken operationen skall utföras, samt af allt som kommer i beröring med såret, således operatörens händer, instrumenter och förbandssaker. Men en vanlig rengöring, tvättning med tvål och vatten, var ej nog. Man måste äfven tvätta med någon vätska, som äger förmåga att döda bakterier — Lister använde först karbolsyrelösning — och förbandsartiklarne, gas, bomull etc., indränktes med dylikt medel. Äfven spolades såren under operationen med någon antiseptisk (bakteriedödande) vätska för att oskadliggöra de infektionsämnen, som under operationen möjligen skulle kunna komma in i dem.

Principen för den antiseptiska sårbehandlingen är ännu densamma, ehuru den numera utföres något olika mot i början. Många nya antiseptiska medel hafva kommit i bruk, bland dem i första rummet sublimatlösning.

Såsom redan nämnts, har det skydd, den antiseptiska sårbehandlingen ger mot infektion af såren, varit af den allra största betydelse för kirurgien. Dödligheten efter operationer är nu ojämförligt mycket mindre än förr, och att någon opererad dör af infektion, som uppstått till följd af operationen, hör numera lyckligtvis till mycket sällsynta undantag.

Man vågar numera företaga operationer å kroppsdelar, hvilka man, såsom ofvan nämnts, förut ej vågade angripa — bukhålan, hjärnan, ledgångarna — och kan därigenom ofta lyckas rädda patienter, lidande af sjukdomar, hvilka ej genom något annat medel än en kirurgisk operation kunna vändas från en säker död till hälsa.

Det är således alldeles tydligt, att vi uti de antiseptiska åtgärderna äga kraftiga medel mot infektion, och att det är genom antiseptikens skydd som den operativa kirurgien fått sin nuvarande höga utveckling.

Men vi veta äfven, att organismen äger medel att själf till en viss grad skydda sig mot infektion. Och vi måste medgifva, att våra antiseptiska åtgöranden vid en del operationer skulle vara fåfänga, om ej naturen själf komme oss till hjälp.

Erfarenheten lär dagligen, att många genom olycksfall uppkomna mindre sår läkas, utan att suppuration eller blodförgiftning uppstår, oaktadt inga antiseptiska åtgärder vidtagits och oaktadt vi således med visshet veta, att sådana bakterier, som kunna framkalla suppuration och blodförgiftning kommit in i såren. Vid många operationer, t. ex. i mun och å ändtarm, kunna de antiseptiska försiktighetsåtgärderna ej genomföras på ett så fullkomligt sätt, att ej en hel del bakterier komma in i såren. Vi veta äfven, att många operationssår läktes utan inflammation och suppuration under den tid, då antiseptiken ännu ej var känd, och då det särskildt på sjukhusen med all säkerhet var mera godt om bakterier än nu.

Organismen måste därför hafva några egna skyddsmedel, hvarigenom infektionsämnen (bakterierna) förstöras och deras skadliga inverkan förhindras.

Från den experimentela patologien har man äfven iakttagelser, som otvetydigt tala för, att den levande organismen äger medel till skydd mot bakteriers inverkan. Om t. ex. förruttelsebakterier samtidigt insprutas i blodådrorna på tvänne friska djur af samma slag, och det ena djuret dödas kort efter insprutningen, finner man snart efteråt, att förruttelsebakterierna förökats i otalig mängd i det döda djuret och att förruttelsen inträder hastigare än den eljes skulle ha gjort. Man kan däremot snart konstatera att förruttelsebakterierna försvunnit i det levande djurets blod och inre organ, och djuret förblir friskt.

Vi skola nu se, hvar dessa organismens egna skyddsskifter mot infektion finnas.

Det senaste årtiondets bakteriologiska forskning har varit ifrigt sysselsatt med lösandet af denna fråga och har lärt, att vi hafva att söka dem förnämligast uti vissa af blodets beståndsdelar, ehuru meningarna varit delade, hvilka af dessa därvid spela den förnämsta rollen. (Forts. o. slut i nästa n.r.)

Från Iduns läsekrets.

En »hufvudfråga».

Litet hvar känner till »Handarbetets vänner» och fröken Giöbels atelier för nordisk konstslöjd i hufvudstaden och hvilken roll, så att säga, dessa spela öfver hela landet, ty från Skanör till Haparanda gifves det väl få hem, där något så när välmåga råder, i hvilka ej ett mönster återfinnes, som ledt sitt ursprung från något af dessa ställen. Unga damer, tillhörande societeten, arbeta på dessa atelierer, sig själfva till fromma och till stort gagn för oss andra, som draga nytta af deras, genom studier utbildade fina smak och färgsinne. Båda dessa stora etablissemang hafva börjat i smått och sprida nu så mycken trefnad från sig i många hem.

Männe det ej skulle finnas någon eller några förståndiga kvinnor, som skulle vilja ställa sig i spetsen för en annan atelier, som jag är fullt säker om att den, väl ledd, skulle bära sig och med tacksamhet emottagas, blott början vore gjord? Jag menar en atelier, där unga damer af den bildade klassen kunde få lära sig att blifva modister, ej för att därmed betjäna en hel allmänhet, utan för att sig själfva till nytta och nöje och sin pappas börs till gagn kunna förse sig och sina närmaste kvinnliga anhöriga med hattar.

Ty huru dyrbar är ej »hufvudsaken» i en familj, som består af många medlemmar, tillhörande det täcka könet. Och såväl som det gifves kurser, dit en förständig moder sänder sin lilla tös, sedan hon slutat skolan, att lära sig matlagning, väfnad, konstsoöm eller dylikt, så kunde hon väl sända henne att lära modistens fina, alltid lika nödvändiga yrke. Ty olika anlag hafva alla dessa unga, som gå ut i lifvet, konsten är blott att sätta hvar och en på sin rätta plats och att gifva dem sin del af det praktiska lifvets uppfostran, en del som de kanhända i en framtid behöfva anlita för att försörja sig med.

Tänk huru många fäder i vårt gamla Sverige, som skulle prisa den dag, då de sluppe gifva ut 100-tals kronor pr år för att deras fruntimmer skola hafva någorlunda presentabla hufvudbonader. — Låtom oss i hast göra ett öfverslag. Familjen består af mamma och 3 å 4 mer eller mindre vuxna döttrar. Två hattar för hvarje årstid behöfver hvar och en af dem. Äro de unga damerna vuxna, fås nog ej dessa pjäser, lågt beräknade, tillsammans under 12 å 15 kronor pr person. På fyra gör detta 8 hattar pr årstid, summa 50 å 60 kronor höst och vår, således omkring 120 kr. pr år, en rätt försvarlig summa för den, hvars inkomster ej äro stora.

Vore nu någon af dessa ungdomar kunnig i hattsömnad, kunde säkert lika vackra och stilig hattar erhållas för betydligt mindre summa. Och så det medvetandet, att man varit mammas hjälpredda och besparat pappa en hel del bekymmer för de usla penningarne, dessa bekymmer, som taga bort så mycken frid i många hem.

För att få saken i gång och på ett tillfredsställande sätt ordnad vore väl bäst om någon ville ställa sig i spetsen därför och viddala en erfaren och fin modist, som för en viss öfverenskommen summa anordnade kurser, där damer ur den bildade klassen finge grundlig undervisning, ställd på termin, så att det från början blefve allvar, ej lek. En lämplig afgift erlades för att bestrida lärarinnans lön, lokal, materialier till arbetet o. s. v. Blefve det nu en verkligt ordnad arbetskurs, skulle den kunna göra mycket godt och bespara många bekymmer för den, som måste spara i tysthet för att kunna visa sig med heder uti världen, som det heter. Ej behöfver den tanken uppstå, att jag tager arbetet från andra — skulle den satsen hyllas, då skulle intet framåtskridande, intet nytt verksamhetsfält gifvas.

Om nu mina ord vunnit genklang i något öra, så skulle det vara en glädje om den eller de, som reflektera på detta förslag, ville i Idun utveckla sina åsikter, så att det inom en ej allt för aflägsen framtid öppnades en väg för arbete äfven i denna genre för den bildade kvinnan, som vill och behöfver lefva af sina händer arbete. På detta verksamhetsfält kunna väl männen ej gärna säga, att vi taga brödet ur munnen på dem? —e—

Till Iduns »frågvisa» läsarinna!

Mot Iduns dumma frågor
Ju Snorre skrifvit har.
Men ej det hjälpt, ty »plågor»
Af alla slag finns kvar.
Om er det roar höra
En bit af detta slag,
Jag vill ett urval göra,
Och här min profbit tag.

»Hur bota röda händer,
Som ej jag fått af frost?
Hur mildra värk i tänder?
Hur ta' bort gammal rost?
Hur sättas skall tärpilen?
Hur bli från fräcknar bra?
Ja, mera i den stilen
Det frågar »Clara A».

»Hur bota morgonsnufva,
Som ej jag kan bli kvitt?
Hur virkas aftonlufva?
Hur färga håret mitt?

Hvar kan en man jag finna,
Som äfven, liksom jag,
»En djupt olycklig kvinna»,
En gång sett bättre dag.»

»Har någon hört den sången,
Hvars början lyder så:
»Ja, ut på Gröna gången
Tillsammans ska' vi gå.»
»Och hör du unga Dora
Vi gifta oss i år» —
Så tacksam blifver »Thora»
Om hon upplysning får.

»Jag önskar baka plättar,
Men vill beskrifning ha'.
Hur koka gröt, som mättar?
Hur bli från skroffler bra?
Hur färga bomullsgarnet,
Som fordom rödbrunt var? —
Ja, glad blir »Veckobarnet»
Af »tillförlitligt» svar.

»Hur få bort stora fläckar
På ljus och präktigt skinn?
När klippas hagtornshäckar?
Hur saltas gurkor in?
Hur bota »astionhicka»?
Hur bli från handsvett bra? —
En »oerfaren flicka»
På detta svar vill ha'».

»Hvar skall jag kunna köpa
En »äktenskapsfil»?
Hur skall man talgljus stöpa?
Hur sy en underkjöl? —
Om det jag finge veta,
Samt bot mot vårtor se'n —
Så tacksam blefve »Greta»
Och »Thyra», hennes vän.

Ja, som Ni ser, här finnes
Ju mycket godt och smått,
Men mer ej nu jag minnes,
Ty nu Ni nog förstått,
Att halten ej blir värre
Af Iduns spalter ju,
Om frågorna bli färre
Och klokare än nu.

Omen.

Ur notisboken.

Kronprinsessan reser åter till södern. Kronprinsparet anländer till Stockholm från Skåne som i går torsdag. Kronprinsessans vistelse i hufvudstaden torde emellertid icke blifva långvarig, enär hennes hälsotillstånd ty värr fordrar, att hon tillbringar äfven denna vinter i södern.

Slottsfrun på Eriksberg sedan 50 år tillbaka, grefvinnan *Mina Bonde*, född *Levenhaupt*, afflyttar därifrån denna vecka till hufvudstaden och öfverlämnar därmed det präktiga gamla herresätet åt sin son, öfverceremonimästaren frih. Carl Carlsson Bonde, hvilken under vintern och vårens lopp ämnar restaurera slottet hvad dess inre beträffar. Grefvinnan Bonde har inköpt den omkring en half mil från Eriksberg belägna egendomen Gustafsvik för att hädanefter där taga sitt sommarresidens.

Hedrad skolföreståndarinna. Föreståndarinna för Brummerska skolan härstädes doktorinnan *H. E. Steinmetz* fylldes den 14 dennes 50 år. Skolans lärarinnor hade hopsamlat en penningssumma, som på födelsedagen öfverlämnades till fru Steinmetz att af henne användas till inköp af någon prydnadssak för den under byggnad varande skolans samlingsal. På aftonen var doktorinnan S. af lärarinnorna inbjuden till supé.

Kvinnlig mästeryktt. Fru Knut Ekwall å Romanö i Sommen, maka till den bekante målaren, lyckades för några dagar sedan utföra en ovanligare jägarbedrift. Försedd med en jaktbössa, hade hon satt sig på en sten, då en tjäderhöna helt hastigt uppenbarade sig i en trädtopp. Att expedierna denna till de sälla jaktmarkerna var ett ögonblicks verk, men knappt hade geväret åter blifvit laddadt med dubbla skott, förr än två tjäderuppar — som nog voro älskogskranka rivaler — slogo sig ned på samma ställe, och så fingo äfven de på en gång genom ett skott plikta för sin efterhängsenhet.

Sparsamma "Velocipeddräkter". Starka och billiga tyger till Velocipeddräkter för Herrar och Damer. Tillverkas af gammalt stickulle och ull. Gods afhämtas afgiftsfritt.

HILDUR ANDERSSON
Ullspinneri, Väveri, Färgeri,
Kemisk trättanstalt.

12 Hötorget 12
Allm. tel. 7653, Rikstel. 163.
Filia: 1 Hornsgatan 1.
Hörnet af Götgatan.
Allm. tel. 30435.

Teater och musik.

Kungl. operan återuppförde den 7 dennes »Mefistofeles» med delvis ny rollbesättning. Sålunda utfördes Margareta-Helenas dubbelparti för första gången af fröken Frödin, och att den unga sängerskan genom det sätt, hvarpå hon löste denna uppgift, tagit ett afgjordt steg framåt i sin konstnärliga utveckling, må rättvist erkännas. Såväl i sång som spel röjde fröken F. sin allvarliga sträfvan att åstadkomma något helt och godt. Rösten klingade varm och sympatisk, och den böjelse för detonation, som förr rätt ofta förekom, synes nu dess bättre hafva öfvervunnits. Spelet röjde vissa förebilder, men visade delvis en själfständig uppfattning. Det var och länge sedan vi sågo en i yttre hänseenden så behaglig och tilltalande Margareta, en så skön och ståtlig Helena. Aftonens rikliga bifall gällde i främsta rummet fröken Frödin. Hr *Ödmann* var indisponerad, särskildt i början, men sjöng upp sig och eröfrade sina vanliga applåder. Som Mefistofeles hade hr *Söderman* en lycklig afton, och i Pantaliss' lilla parti gjorde sig fröken *Nilson* bemärkt med sin ganska vackra mezzosopran.

— En annan repris, som likaledes visar, att bland k. operans yngre solistpersonal finnas framåtsträfvande och framåtgående förmågor, gafs i fredags och måndags, då »Mignon» uppfördes med till stor del ny rollbesättning. Som vi voro hindrade närvara vid den förra föreställningen, hålla vi oss till den senare. Titelpartiet hade öfvertagits af fröken *Thulin*, hvars utförande af detsamma tydligen visar, att hon redan börjat infria de rika löften, hon vid sina debuter under förra spelåret gaf. Hennes varma och klangfulla stämma är ovanligt jämnt utbildad, intonationen ren och distinkt samt textuttalet så klart och tydligt, att knapt en stafvelse går förlorad. Den lilla beslöjning eller sordin, som stundom förmärkes öfver det lägre registret, torde nog småningom kunna bortarbetas. Spelet röjer därjämte god och själfständig uppfattning, det ligger lif och karaktär däri. Fröken *Thulin* är en af de bästa Mignoner vi haft sedan fru Edlings tid. Allvarligt arbete och god ledning skola föra henne till en framstående plats bland vår operapersonal. Lifliga applåder hälsade henne flere gånger. Hr *Lemon* var här vida bättre som Wilhelm Meister än som Memorino i »Kärleksdrycken». Och här märkte man, att han nog gått framåt, om ock de höga tonerna ännu förefalla ojämna och spröda. Benägenheten att gifva stämman en allför sentimental klang framträdde här ej heller så störande. Framställningen för tjänar erkännande. Hr *Bergström*, elev af prof. Hallström och känd från flere konserttillställningar, debuterade i Lotharios parti, i hvilket hans väl skolade och maimrika basstämma gjorde sig ganska väl gällande. Det låg för öfrigt öfver hela framställningen en viss nobless. Fröken *Nilson* och hr *Forsell* voro likaledes nya som Fredrik och Laertes. Båda redde sig ganska bra; den förra föreföll dock något ovan i den manliga dräkten. Fröken *Karlsson* utförde med vanlig bravur Philines parti, hvilket vid förra föreställningen återgafs af fröken Petrini, som dock däri ej skall hafva varit rätt lycklig. Operan gick på det hela taget mycket bra under hr Hennebergs anförande.

— **Konsert** gafs i tisdags å k. operan under medverkan af fru *Dagmar Möller*, född Bosse, och hr *Tor Aulin*, själf som bekant tillhörande k. hofkapellet. Aftonen blef de båda medverkandes. Fru Möller föredrog på ett förträffligt sätt en scen ur Goetz' opera »Hårdt mot hårdt» samt tvänne visor af Vilh. Stenhammar med text ur Runebergs »Idyll och epigram». Dessa tvänne visor med sitt anslående orkesterkompagnement verkade särdeles tilltalande, i all synnerhet den senare, som ock måste omtagas, samt gäfvö ånyo vittnesbörd om hr Stenhammars stora begåfning. Hr *Aulin* skötte på ett öfverlägset sätt violinstämman ej blott i sin egen nya konsert för violin och orkester (c-moll n:r 3), utan ock i Bachs konsert för violin och stråkorkester (a-moll) samt i den af hr *Aulin* själf orkestrerade parafrazen ur op. »Mästersångarne» af Wagner. Af dessa trenne nummer tilltalades publiken oförtydligt mest af hr *Aulins* egen konsert. De tvänne första satserna i densamma buros ock af en stämning och ett djup, som verkade betagande. Den sista satsen var mera humoristiskt anlagd, men gaf ett mindre helgjutet intryck än de båda första. Programmet inleddes med Berwalds stämningsfulla tonmålning »Minnen från norska fjällen», delikat utförd af k. hofkapellet,

som också vid de öfriga numren under hr Nordqvists säkra ledning lämnade ett högst förtjänstfullt ackompagnement.

— **Henri Prevost**, en vid operan i Budapest anställd, mycket uppuren fransk tenorsångare, har blifvit engagerad för ett kortare gästspel vid k. operan härstädes. Hans gästspel härstädes, som börjar redan i denna vecka, skall omfatta följande fyra operor: »Aida», »Wilhelm Tell», »Hugenoterna» och »Trubaduren».

Vasateatern. »En vintersaga», som under den senaste tiden gifvits för nära utsålda hus, uppfördes för sista gången i går torsdag, enär fru Håkansson och hr Svennberg efter slutad föreställning måste afresa till Helsingfors för att under sex veckors tid uppträda å därvarande svenska teater. I dag fredag gifves ingen föreställning, med anledning af generalrepetition å sagospelet »Lycko-Pers resa», som uppföres för första gången å denna teater lördagen den 17 dennes.

Södra teatern uppförde i torsdags för första gången ett svenskt originallustspel »Doktors bröllopsdag», till hvilket vi härnäst skola närmare återkomma.

Filharmoniska sällskapet gifver under det nu ingående musikåret tre abonnementskonserter. Vid den första, i november, upptager programmet såsom hufvudnummer Cherubinis berömda »Requiem». Februari-konserten får ett rent skandinaviskt program, som skall fyllas af P. Heises kantat »Efterårsstormene» (ny för Stockholmspubliken), V. Svedboms »I Rosengården» (för soli, kör och orkester) samt körer a capella. Vid tredje konserten, i april, framföres ett större franskt tonverk, César Francks »Les Béatitudes», hvilket på senaste åren väckt stor uppmärksamhet å utlandets förnämligare musikplatser.

Abonnementet å 10 kr., gällande för de tre konserterna jämte tillträde till alla repetitioner, kan tecknas i Abr. Lundquists hofmusikhandel samt vid repetitionerna måndagsaftnar i musikaliska akademien.

Kammarmusik. Vid Aulinska kvartetterns kammarmusiksoarverk säsongen 1896—97 äro följande kammarmusikver påtänkta till utförande:

Suite för stråkinstrument af Händel; Stråkkvartett (B dur) af Brahms; Stråkkvartett (B dur) öfver ett för alla satserna gemensamt motiv af de fyra ryska tonsättarne Rimsky-Korakov, Liadow, Borodine och Glazounow; Pianokvintett af César Franck; Stråkkvartett (ny) af W. Stenhammar; Stråkkvintett af Knut Bäck; Serenad för stråk- och blåsinstrument af A. Hallén; Pianokvartett af F. Gernsheim; hvilka samtliga äro nyheter för Stockholmspubliken. Dessutom komma verk af Haydn, Mozart, Beethoven, Berwald, Norman och Grieg till utförande. Första soarén eger rum instundande tisdag.

Edvard Grieg anländer hit i dagarne för att förbereda ett par konserter härstädes till början af nästa månad. Att dessa torde få räknas till musiksäsongens evenemanger, kan man taga för gifvet.

A quarante ans.

Af

Hilma Angered Strandberg.

(Slut fr. föreg. n:r.)

En afton.

Jag måste sluta det här, rivva itu dessa blad — eller visa dem för min man! Hur skall jag någonsin kunna det — och ändå måste jag! — Är min själ en afgrund?

Han kommer hem om några dagar — jag är rädd att se honom — jag bäfvar för, att han skall läsa min hemlighet i mitt ansikte. —

Jag är ung igen — så förfärande ung — men det kan ju inte borttaga mina fyrtio år — och andra än han, som är van vid mitt ansikte, kunna icke se, hvad jag förnimmer. När jag var med dem i kväll, de unga, så var jag som en af dem, talade och följde dem som en ung — i min hjärna fanns icke det minsta, som motsatte sig detta, — och jag var så fylld af verkligheten af min ungdom, att det dröjde länge, innan jag märkte, att de tystnat — förlägna — de förstodo mig ej! Hur skulle de kunnat. — — —

En middag.

Jag måste drömma drömmen till slut — jag förstår, att en gång är det utsjunget, detta farväl till mitt verkliga lif — mitt enda verkliga lif —

som aldrig lefvats! Gud — ångesten är där — jag vill spränga drömmen, jag vill ha verklighetens lycka, den, som gått — jag lider!

På kvällen.

Med eld äro de tecknade, de få små minnena, som bränna mig. — — —

— En septemberdag med blåklintshimmel — minns du den?! Middagsol strålar öfver björkarna och bäcken, som entonigt porlar mellan slippriga stenar. Vi hade skilt oss från ungdomsskaran, vi två — blifvit efter i björkungen — du tog upp din knif och skar mitt namn — tala kunde vi icke. Sedan gingo vi på den trädskuggade stigen ned mot bäcken. — — —

Rädd för tystnaden, som blef tung af innehåll, sprang jag ut på stenarna, hoppande från en till en annan — jag skrattade som en toka, skämtade, — och du följde med, du log — men din bruna kind var het, och dina stålblå ögon glänste. — — — Då gjorde jag ett öfvermåttigt hopp — och nådde en sten långt ute i strömdraget. Rundtom var vatten, det såg illa ut för mig. Du stod på en smal håll ett godt stycke ute, men det var dock den närmaste. Ett ögonblick stodo vi båda stilla — skämtet fastnade i min hals. Det genomför mig så oändligt mycket de korta sekunderna — bland annat att jag väl hade att taga af mig skor och strumpor nu och vada — i din närvaro! Tanken gjorde mig nervös på allvar. Jag stod orörlig, och en djup rodnad sköt upp på mina unga kinder — mina flåtor hade fallit ned på axeln. — Jag såg upp bönfällande — — det var så tyst, så skrämmande tyst öfverallt, bara bäcken porlade söfvande — — då sträckte du ut dina armar. Var det »kom», du hviskade? Jag har aldrig vetat det bestämt, dock hörde jag det någonstädes ifrån. — Men ditt ömma, ljusa leende, det såg jag, din mustasch som skälde lätt, dina ögon som nästan svartnade. — —

En yrsl betog mig, en gränslös kärlek, den svepte in dig, mig själf, allt i ett flor — hade jag ålskat mindre, så hade jag vågat hoppa i din famn — öfvermåttigt som ett barn. Nu vågade jag ej, vågade ej tro, att det var kärlek, som sträckte sina armar — — vågade ej bjuda ut min kärlek, så kallade jag det. Jag bief stel, koketteri hade man varnat mig för, en kvinnas blygsamhet gör henne dubbelt begärlig, hade man lärt mig. Du stod kvar. Och jag vände mig om och sade — låt det naturligt? Jag tror nog det. — — —

— Då puffar jag er i vattnet!

Och så balancerade jag ut på små kiselstenar, vätte mina fötter, kände förtviflan — och du kom efter, blek och stum — — o, minns du?

Ock ändå var jag inte viss. Så där viss som de lärt mig, att man måste vara för att gifva en man ett tecken af sin genkärlek.

Ett enda litet språng — och jag hade lefvat mitt verkliga lif, kort eller långt — dock mitt lif! — — —

Skymningen var det, och de gamle hvilade därinne. Jag satt vid pianot och spelade sakta, och du stod bredvid. Mitt hjärta krympte samman af ångest, ty dagarne ledo och vi skulle skiljas. Ålskade du mig verkligen? Jag hade aldrig mött kärlek, jag väntade ett Niagara och aktade ej på de blyga strömdrag, som runno bort med rosor i sin famn. Då hörde jag dig säga halfhögt, medan du piskade noterna därborta med ett strå:

— Hvarför skulle inte jag ha rätt att sjunga ut, jag som andra — hvarför? det är löjligt. —

Förtviflan grep mig — aningen tror jag af lifvets hela smärta. Jag minns, att det flög igenom mig en vild tanke att bryta ut — att kasta mig handlöst ned öfver tangenterna i lidelsefullt gråt. Men lika blixtnabbt kom den kalla tanken: det vore ett sätt att påskynda frieri — kanske menade han inte det — — han komme då och toge mig i sin famn. — — Och oviss, sliten — slår jag i stället an en gammal vals, spelar som en galning, slutar med ett skratt och stiger upp.

Du förstod mig ej! Jag gycklade väl. Hos mig fanns ett naturstarkt element, och det skulle jag lydt — aldrig blir den vinnare, som sviker naturen!

Hvarför lydde jag ej mig själf!

Du hade ställt till en utfärd. Alla kommo utom jag. Min mor förbjöd mig — af intet annat skäl än att det gjorde godt att säga nej då och då. Ålskade han, så eggades han blott af denna lilla manöver!

O lek — förbannad vare du som frestar naturen! När jag mötte dig nästa gång, var du så underlig. Mina tårar fröso invändigt. Jag öfverdref mammas ord, och det blef, som om vi båda funnit att det nu vore nog.

Begär hos Eder specerist
i Stockholm och de flesta lands-
ortsstäder

Å Grafström & C:is Kaffe OBS!
Angrosta de

Endast i förseglade paket.
Hushållskaffe å 1,25 pr paket å ½ kg.
Fint kaffe..... å 1,50 » »
Finaste kaffe å 2,— » »

många sorter. Förändres öfver hela riket. Begär priskurant.

SPISBRÖD,

C. W. SCHUMACHER
Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

fullt jämföriga med de engelska, fås hos de flesta specerihandlare i hufvudstaden.

Försök!

CAKES

Tandlikare är Geo. Forssmans
 nya preparat för tandernas vård:
 Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 handas å de flesta apotek, i parfymaffärer och hos hrv
 handlande. Parfymaffärer för Sverige hos
 Bendix, Josephson & C.O., 11 Regeringsgatan, Stockholm.

Sedan såg jag dig aldrig mer. Mins du att detta var sista gången — och sådant var vårt afsked? Icke afsiktligt — men ödet hade pröfvat mig nog, och du vände stäfvén åt andra stränder och mot nya mål. —

En kväll, en natt därefter, då det blef mig klart, att vi voro oåterkalleligt skilda, då det blef en lefvande sanning — försvann för ett ögonblick all förmåga att lefva. Jag hade lagt dödsverktyget om min hals — det var nog allvar detta — omkring mig fanns icke en strimma af ljus. Men samma kalla tanke, som sprungit fram, när jag velat gifva mig åt lifvet, den ställde sig nu framför döden, och döden vek. Men den kalla tanken, den blef bofast i hjärtat, ett stelt förfruset något, som aldrig tinat upp. —

Många dagar senare.

Nej — jag skall bekänna allt — jag härdar icke ut. Detta lif jag lefvat sista månaderna är ett brott mot min make — — hvars minsta tanke jag äger. Hur skall det blifva nu? Är det slut med den lugna lyckan, som synes mig eftersträfvansvärdare än någonsin, när jag kanske står i begrepp att förlora den. — Men jag skall vara stark. Om jag dolde det, så skulle jag känna mig så brottslig, att jag blefve sjuk — hvem vet — måhända gjorde mig något illa. — Och om han skulle upptäcka det ändå — om jag skulle tala i sömnen — — förråda mig på något sätt — då — ja — hvad kunde icke då hända!

— Kan han — är det möjligt att han skall förda — skilsmässa? Men det är ju egentligen ingenting jag gjort. — Och dock — tanken! —

Det är som om denna oroliga tvekan utplånat de förbudna, ljufva drömmarna — minnena — något annat är det ju ej. . . .
 Underliga aningar ila genom mig. . . . Egentligen har det ju aldrig varit någonting i mitt lif — riktigt — så där, så att jag med ens sett nya syner, hört nya toner, känt nya känslor — — det har gått — en dag i sender, den ena länkad till den andra — en dag äldre för hvar dag. . . .
 Det är precis, som om något skulle hända nu — något stort — nytt — något ofattligt — hemskt kanske — men — ändå — —
 Jag darrar af besynnerliga rörelser . . . nu har

jag kanske frambesvurit det, som kommer att rubba hela mitt stilla lyckliga lif, och jag kommer kanske ofta med en saknadens suck att . . .

Det känns som när jag i barndomen satt rysande på parkett, och kronan långsamt hissades upp i taket, medan alla väntade spändt på ridån. . . .
 Ja, i kväll skall det ske. Gud hjälpe mig!

En afton — minst en vecka senare.

Ja ha — så var det. — — Så konstigt lifvet är — hvad är det som verkligen är någonting? Hvarför i all världen fortsätter jag den här dumma dagboken? Det har blifvit en gammal vana — som när tandlösa gummor prata för sig själfva. I dag såg jag, hur tunna mina kinder äro, och att huden vid tinningarna hade rynkor. Gammal — ohjälpligt! Är jag verkligen bara 40 år?!

— — Tänk så rädd jag var! Ju längre det led inemet kvällen, då jag skulle visa Emil den här barnsliga historien, dess ängsligare blef jag. Händerna voro kallfuktiga, jag kände, hur jag bleknade, att ögonen blefvo stora som tekoppar — det bli de alltid, när jag står inför något viktigt — afgörande. Det ena tillfället erbjöd sig efter det andra — men modet svek mig. Jag kunde icke. Natten gick — nästa morgon släpade sig fram — slutligen efter middagen greps jag af förtviflad beslutsamhet. Emil hade slagit sig ned i en emmastol — (hvad han börjar bli fet! Kinderna nästan hänga ned — en smula slappt. —) — Han höll tankfullt benen utsträckta framför sig. Börsnoteringar och konjunkturer syntes fjärran från hans sinne . . . nu eller aldrig.

Jag vet inte, hur jag kom fram till hans stol med papperslapparna. Sakta smög jag dem i hans lediga hand, som jag drog fram ur fickan på kavajen.

— Emil, läs! — och haf förbarmande med mig — jag menade icke något — — något ondt — men — äh — är allt förloradt . . . mumlade jag virrigt och sjönk på knä vid stolkarmen . . . jag darrade så . . .

Han tog cigarren ur mun och såg ytterst förvånad ut. Därpå läste han igenom första sidan — började den andra — och satte åter cigarren mellan läpparna efter att ha slagit af askan.

— Han ögnade igenom bladet, men jag såg, att han hoppade öfver rader här och där.

Så vidgades hans näsborrar af en lätt gäspning — han såg upp med ögon, som voro litet bleka, drog upp ögonbrynen och sade i förbi-gående:

— Förlåt mig — jag hade så förbaskadt lång-trådiga historier på kontoret i dag. —

Hvarpå han återtog läsningen. Men nu började han bläddra, tittade lite här och hvar — jag tyckte, jag såg ett leende darra i munvinklarna. Jag erfor en egendomlig blygsel och reste mig ovillkorligen upp från min något teatraliska ställning.

Då kastade han ännu några flyktiga blickar på det olycksaliga klottret, vek ihop det ordentligt och gaf mig det tillbaka med ett skämtsamt slag på handen.

— Lilla toka, sade han, inte är jag svartsjuk på ett gammalt flicktycke — drömmar göra mig ingenting förnär. —

Och han ville draga mig till sig, under det han hviskade:

— Det är mitt fel, lilla hustru — jag har lämnat dig för mycket ensam!
 Jag rusade ifrån honom.

Så de äckla mig, dessa lappar — måtte det finnas så pass kraft i mig, att jag bränner dem med det snaraste!

Innehållsförteckning.

Melanie Warberg; af —n—. (Med porträtt). — Tack; af Dess — Några ord i frågan för dagen; af H. Cassel. — Trojännarinnor; reflexioner i tjänstflyttningstiden af Bell. I. — Kvinnokongressen i Berlin; bref från Iduns korrespondent Augusta Guldbrand. (Forts. och slut). — Missuppfattningar; skiss af Erny. — Mitt hem och jag; af Vivoka Lang. — Iduns läkarartiklar. XI: Om organismens egna skyddskraft mot infektion, af dr E. S. Perman. — Från Iduns läsekrets: En »hufvudfråga»; af —e—. Till Iduns »frågvisa» läsarinna! — Ur notisboken. — Teater och musik. — A. quarantine ans; af Hilma Angered Stranberg. (Forts. och slut). — Tidsfördrif.

Siäsfördrif.

Redigeras af Sophie Linde.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Den som vill hos mig en ställning få,
 Måste lära sig att stå på tå,
 Slingra sig finurligt,
 Krypa helt figurligt
 Och att endast på kommando gå.

Men min lösen är på samma gång:
 »Frihet, bort med allt som kallas
 tvång!

Alla band som trycka
 Skall man undanrycka.»
 Det är min predikan dagen lång.

Högt i kurs står ungdom hos mig
 ock,
 Och af barn har jag en hoppfull
 flock;

Må det dem tillhöra
 Att med äran föra
 Mina runor under bock på bock.

Mycket mer om mig nog sägas kan,
 Till exempel hur min första man
 Gaf mig namn och heder;
 Hur min andra leder
 Mig till ärans höjder upp minsann.

Men af hvarje själfbiografi
 Kan så lätt det själfberöm blott bli.
 Därför punkt bör sättas.
 Men skall mer berättas,
 Får min lilla hjälptrupp stå mig bi.

Tvånne ord, som hvarje spiritist
 Experimenterar med helt visst.

Sagolik historia.
 Och den falska gloria,
 Som skall dölja anletsdragens brist.

Ett gemensamt namn på mina barn.
 Hvad kan skvallret utaf ondskans
 garn
 Oftast upp ett stycke.
 Går i par med tycke.
 Och hvad dessa göra i en kvarn.

Sväfvande och luftig resenär.
 Väg som mången gång till skogen
 bär.

Hvad oss näring gifvit.
 Den bekant har blifvit
 Att för pengar icke sky besvär.

Oftast lastens fröjd och syndens
 bror.
 Egenskap, men icke någon stor.
 Hvad man ser af tingen.
 Så den lätta vingen
 Uppå fältets ax. — Och valpens
 mor.

Hvad är värre än i takdropp stå.
 Och hvad kunskap är. — Det sägs
 ju så.

Hvilken stor kan växa.
 — Också gammal läxa.
 Ointagligt — men »tas in» ändå.

Dyrbart ämne, som ock tages in.
 Hvilken stundom kan ge rifvet skinn.
 Aromatisk krydda.
 Pärlerader sydda
 Ut i täta led på kjolen din.

Hvilken än bär krona, än bär lock.
 Hvilken alltid synes klädd i rock.
 Sjukdom outrotlig.
 Som jag tror obotlig.
 Sällskap som uppträder uti flock.

Sagens kanske skönsta hustru-bild.
 Reskamrat från »pigana» förr ej skild.

Något konstrueradt
 Och så kombineradt
 Att ej kraft onödig blir förspild.

Lagens tjänarinna — brottets skräck.
 Vagg som stänger utsikt ifrån däck.
 Ett af sagans väsen.
 Frossare bland gräsen.
 Namn på mången tjärna frisk och
 täck.
 F. M. C.

Charad.

Mitt första är fett,
 Mitt andra plus mitt tredje är ock-
 så ett fett,
 Man ofta mitt hela på vägen har
 sett.
 S. L.

Fyrkantaritmogryf.

1	2	3	4
2	5	1	6
3	1	7	6
4	6	6	4

Bokstäfverna, lästa från vänster
 till höger, bilda samma ord som om
 de läsas uppifrån nedåt.

- 1) Flod i Europa.
- 2) Namn på insekt (bestämd form).
- 3) Hur spelet bör vara.
- 4) Namn.

Maj.

Namngåta.

Nat — ma — in — ma — it —
 mau — hil — a — ana — el — r
 — lin — z — el — ma.

Ofvanstående bokstäfver och staf-
 velsor skola ordnas till 7 namn, så
 att de två sista bokstäfverna i ett

föregående namn äro lika med de
 två första i ett efterföljande.

Initialförvandlingsgåta.

Gäst
 Ros
 Salt
 Lam
 Utter
 Enka
 Golf
 Bur
 Aster
 Burk
 Ella
 Maka

I hvar och ett af vid-
 stående ord skall första
 bokstafven utbytas mot
 en annan, så att ett an-
 nat ord uppstår. Ordnas
 de nya orden rätt, gifva de-
 ras initialbokstäfver nam-
 net på en epokgörande
 personlighet.

Lösningar.

Anagrammet: Akja, jaka, kaja.

Aritmoremet: Konstantinopel; al, ek, lo,
 ask, ton, stop, lans, opal, pion, Stina, netto,
 niton, ponton.

Vokalförändringsgåtan: Rar, ror, rår, rör.

Hufvudbrytet:

A n t w e
 n
 r
 t
 p
 w
 e
 A n t w e r p e n
 n
 r
 t
 p
 w
 e
 r p e n

Förvandlingsgåtan: Lika barn leka bäst;
 1) Linköping, 2) Imatra, 3) Kaukasien, 4) Al-
 vastra, 5) Balkanbalfön, 6) Anderna, 7) Ro-
 stock, 8) Nangasaki, 9) Lissabon, 10) Engel-
 stock, 11) Kroatien, 12) Amsterdam, 13) Bränn-
 kyrka, 14) Ätiopien, 15) Sulitelma, 16) Ta-
 ganro.

Ifyllningsgåtan: Ernst Westerlund. 1) En-
 köping, 2) Preciosa, 3) människa, 4) prust-
 rot, 5) prestost, 6) pressvän, 7) bernsten, 8)
 Topelius, 9) fläderte, 10) ljungeld, 11) por-
 trätt, 12) trollspö, 13) ljussken, 14) underkur,
 15) dromedar.

Sparar **penningar.**
 Sparar **arbete.**
 Sparar **kläder** och
 ersätter såpa eller tvål.

ENEROTH & Co.
 Tekniska Fabriken "GÖTA LEON"
 *** GÖTEBORG.

rekommendera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
 — tritt från klor —

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvätt i stället
 för bästa och renaste aska. Användningssättet
 alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER (tritt från klor)